

524952

Datt.

Naczelne Dowództwo W. P. Poczta polowa Nr. 53. ~~xxxxxxx~~ d. 28: X. 1920 r.
(Sztab Generalny).

ODDZIAŁ II.

Ew/6. Nr. 48998/II.

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ Naczelnego Wodza.

w B e l w e d e r z e.

Przesyła się do wiadomości raport Attache wojskowego
w Rygi Mjr. Myszkowskiego w sprawie konwencji wojskowej
Państw Bałtyckich wraz z odpisem odpowiedzi Nacz. Dow.
2 załączniki.

Za zgodność:

Szef Sztabu Generalnego
R O Z W A D O W S K I m.p.
Generał - porucznik.

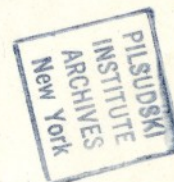
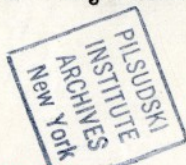
O t r z y m u j a :

Adjutantura Generalna.

M.S. Wojsk. Oddz. II.

Nacz. Dow. Oddz. III.

Attache wojskowy w Finlandji.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L: Dz. 52497 dnia 30/10 1920 r.
2 2
załącz. Wydział

Ryga, dn. 15 października 1920 r.

Do
N.Dow.W.P.

Oddział II

Poczta Polowa 53

Bezpośrednio przed zamknięciem konferencji Państw Bałtyckich w Rydze postanowieniem zostało na zebraniu przedstawicieli wojskowych państw konferujących zebranie się 1-go października w Rydze delegatów wojskowych Finlandji, Estonji, Łotwy, Polski i Ukrainy - upoważnionych do zawarcia Konwencji Wojskowej, a międzyczasie Stała Rada Wojenna opracować miała umowy o współdziałania N.Równodrzetw wymienionych państw na czas do wejścia Konwencji Wojskowej w życie.

Do ostatecznej jednak chwili przedstawiciele poszczególnych państw nie otrzymali odpowiednich pełnomocnictw skutkiem czego do ogólnych obrad na temat współdziałania nie doszło.

Ponadto skutkiem, zdaje się, wyczekującego stanowiska Finlandji, w związku z bliskim zawarciem pokoju z Rosją, przedstawiciel Finlandji spóźnił się na konferencję w sprawie zawarcia Konwencji Wojskowej o 2 tygodnie; Przedstawiciel Ukrainy dotąd nie przybył.

Obecni w Rydze delegaci Finlandji i Polski/ narazie bez nowego pełnomocnictwa/ postanowili łącznie z Łotyszami przystąpić do kontynuowania podjętych przez Konferencję Bałtycką prac.

Na posiedzeniach 7. i 8. b.m. opracowany został przewidywany tekst 6 punktów Konwencji Wojskowej, który poniżej podaję:

Projekt Konwencji Wojskowej
między demokratycznymi republikami Finlandją, Estonją, Łotwą, Polską i Ukrainą.

1.
Celem konwencji Wojskowej między demokratycznymi republikami Finlandją, Estonją, Łotwą, Polską i Ukrainą jest utrzymanie niepodległości, suwerenności i terytorjalnej nietykalności umawiających się państw.

Uwaga: jako terytorja danego państwa uważa się ziemię i wody, objęte jego granicami po zawarciu umowy z Rosją.

2.
Z charakteru swego konwencja niniejsza jest obronna i obcą jakimkolwiek agresywną celom.

3.
Konwencja z wskazanym w punkcie 1. celem zostaje zawartą przeciwko Rosji.

Uwaga: Pod Rosją rozumie się wszelką wojskowo-polityczną organizację, powstałą na terytorjum Rosji.

4.
W razie powstania konfliktu między jednym lub kilkoma z umawiających się państw z jednej strony a Rosją z drugiej strony winny być użyte odpowiednie środki dla pokojowego zażegnania konfliktu.

Środkami tymi są: 1/ śledcza lub porozumiewawcza komisja z przedstawicieli obu stron, 2/ pośrednictwo trzeciego państwa, 3/ sąd rozjemczy, wybrany przez obie strony, 4/ Liga Narodów.

Przyczyny, na skutek których wszystkie umawiające się państwa winny wspólnie podjąć działania wojenne są następujące:

- 1/ odwołanie przez Rosję zażądania konfliktu w sposób wskazany w punkcie 4.
- 2/ skoncentrowanie na granicy państwa lub jej pobliżu znacznych sił wojskowych, które stwarzają dla tego państwa oczywistą groźbę.

Uwaga: Określenie faktu oczywistej groźby podane w załączniku Nr. X.

- 3/ napad zbrojny.

8.

W razie wywiązania się działań wojennych między Rosją i jedną z umawiających się państw przy zachowaniu przez ostatnie wszystkie warunków wskazanych w punkcie 4, wszystkie kontraktujące państwa wypowiadają Rosji wojnę i niezwłocznie wszczynają działania wojenne przeciwko ostatniej zgodnie z planem wojny, opracowanym przez Radę Wojenną, przewidzianą w punkcie 1.

Na podstawie dotychczasowych danych spodziewam się znaczącej różnicy zdań poszczególnych przedstawicieli w sprawie uzgodnienia operacji Wojskowych przez:

- 1/ powołanie Rady Wojskowej, kierującej wspólnymi operacjami
- 2/ stworzenie Kombinowanego n. Dowództwa z jedną Głównodowodzącym

czy też uzyskania współdziałania przy zapewnieniu niezależności działań wojennych przy pomocy oficerów łącznikowych.

Ze względu na konieczność osiągnięcia jaknajwiększej jednolitości działań wojennych dążyć będą do przeprowadzenia polskiego n. Do przyszan nie spodziewam się poważnego sprzeciwu ze strony Estonczyków, Łotyszów, a żadnego ze strony Ukraińców.

Kwestja terminu od którego konwencja wejść będzie miała w życie rozwiązana będzie prawdopodobnie w ten sposób, że terminem będzie dla państw które już zawarły pokój z Rosją data ratyfikacji Konwencji przez ich parlamenty dla innych zaś, data ratyfikacji ich pokój z Rosją / oczywiście po uprzednim ratyfikowaniu Konwencji/.

Pewne trudności techniczne następują z uwagi paragrafu 5 punktu 3 przy opracowaniu załącznika o koncentracji wojsk z uwzględnieniem środków wojennej kontroli co do koncentracji rosyjskich sił.

Punkt ten obajnować będzie także wypadek mobilizacji.

Inne kwestje nie wywołują supesne większych różnic.

Dotychczas przy omawianiu poszczególnych punktów zaznaczyła si duża zgodność poglądów przedstawicieli Łotwy i Polaki. Estonia prawiła wielką obawą i ostrożnością wplątania się w wojnę z Rosją, któraby nie była wywołana ostateczną potrzebą obrony.

Wczoraj odbyło się wspólne posiedzenie delegatów wojskowych z przedstawicielami politycznymi - także litewskimi.

Ponownie podjęta została kwestja przyłączenia się Litwinów do konwencji wojskowej, jednak ogólnie zgodzono się z wnioskiem polskim, że dotychczasowy stan stosunków polsko-litewskich wyklucza tę możliwość, nie przesądzając jej na przyszłość.

/ Przedstawiciel Ukrainy na przedostatnim posiedzeniu przedstawicieli politycznych czynił Polacy zarzut niestosowania się do zawartej z Ukrainą Konwencji Wojskowej/.

/-/ Myszkowski

mjr p.d. Bat. Gen

Za zgodność :

Kawin

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

DO

ATTACHE WOJSKOWEGO P.P.

w R y d z e.

Na Nr. 3099 z dnia 15.X.20.

Wobec obecnych warunków kwestja konwencji wojskowej z Państwami Bałtyckimi nabiera znaczenia aktualnego. Zdaniem Nacz. Dow. należy doprowadzić do konwencji istotnej, nie zaś tylko teoretycznej, przyczem znacznie ważniejszą jest rzecz, aby strony, podpisujące konwencję, istotnie jej chciały i zdecydowane były oraz mogły fizycznie dotrzymać, aniżeli to, żeby wszystkie Państwa, które w przedwstępnych konferencjach brały udział, miały do konwencji przystąpić.

Wobec powyższego Naczelne Dowództwo uważa:

- 1/. Udział Litwy za wręcz uniemożliwiające podpisanie konwencji, będącej wzajemnym zobowiązaniem do uszanowania terytoriów, odstąpionych przez Rosję.
- 2/. Udział Ukrainy za niepożądany o tyle, że byłby on fikcyjnym, a wskutek tego nadawałby cechy teoretyczności całej umowie, którą Naczelne Dowództwo W.P. może brać pod uwagę tylko jako umowę poważnie i z całym poczuciem odpowiedzialności, zobowiązująca strony.
- 3/. Udział Estonji za względnie pożądaną, uwarunkowaną zaś tem, aby skutkiem jej obaw i ostrożności umowa znów nie nabrała charakteru fikcji.

W związku z powyższem będzie Pan dążył:

- a/. do zaakcentowania powyższego charakteru umowy wobec Łotyszy i Finlandczyków.
- b/. do wysadowania o ile są skłonni do zawarcia takiej konwencji bez oglądania się na inne Państwa, biorące udział w pertraktacjach, t.j. Litwy i Ukrainy w pierwszym rzędzie, Estonji w drugim rzędzie.
- c/. do ewentualnego rozpoczęcia obrad półoficjalnych nad konwen-

cja w tym ściślejszym gronie.

Co do poszczególnych paragrafów projektu konwencji Nacz.Dow. zaznacza:

ad.punkt 1.

Uwaga, dodana w tym paragrafie, odnosi się tylko do Ukrainy, gdyż inne wymienione Państwa mają ustalone granice. Uwaga ta jest zbędna, ponieważ osłabia sam fakt suwerenności na terytorjum Państwa, uciekając się do definicji drogą okólną, nie zaś faktem wykonywania na nim zwierzchniej władzy w granicach wzajemnie uznanych.

ad punkt 3.

Redakcja punktu tego jest bezwzględnie wadliwa i nieścisła prawnie, choć zrozumiała jest jej intencja. "Wszelkie organizacje wojskowe-polityczne na terytorjum Rosji" jest określeniem zbyt szerokim, gdyż na terenie Rosji istnieć mogą np.organizacje polityczno-wojskowe różnych partji, grup, nie mających charakteru Państwowego. Następnie zaś samo terytorjum Rosji jest rzeczą nieokreśloną i tak np. o ile powstanie Państwo kozaków Kubańskich, to powstanie ono z terytorjum byłej i dzisiejszej Rosji i będzie organizacją polityczno-wojskową. Paragraf zaś 3. do tego Państwa stosować się nie może.

Dalej nie należy zapominać, iż prawnopanstwowy ustroj dzisiejszej Rosji jest mglisto-federacyjny i należy ^{strzec} stać się przed prawnymi nieścisłościami, mogącymi zezwolić wystąpić Rosji przeciw jednemu z Państw, zawierających konwencję, pod firmą np. Ukrainy sowieckiej.

Nacz.Dow. uważałoby za właściwą formułkę następującą:

" Pod Rosją rozumie się organizacje, sprawujące faktycznie zwierzchnią władzę państwową na terenach b.Imperjum Rosyjskiego, która nie ogłosiła aktu prawnego o wyodrębnieniu ziem przez siebie zarządzanych ze składu byłego Imperjum Rosyjskiego, a także wszelkie organizacje polityczne o charakterze rządów suwerennych lub autonomicznych, które będą w tym czy innym z Rosją / powyżej określona / związku federacyjnym".

ad punkt 4.

Punkt 4. nie wskazuje, czy środki w nim wymienione mają być użyte wszystkie kolejno, czy też wystarczy zaproponowanie jednego z tych środków oraz jego odrzucenie przez Rosję do stworze

nia " casus belli". Nacz.Dow. uważa, że wystarczy zaproponowanie środków pierwszego i drugiego, aby w razie odrzucenia ich przez Rosję lub nie dojścia z nią do porozumienia w szczególności "casus belli" nastąpił. Szczególniej zaś trzeba wyraźnie wymienić, iż punkt 4.paragrafu 4. jest możliwy do zastosowania i będzie mógł być wprowadzonym do konwencji dopiero wówczas, gdy Rosja przyjęta zostanie do Ligi Narodów, gdyż inaczej decyzje Ligi Narodów są obowiązujące jedynie dla członków, do Ligi Należących, dla Rosji zaś prawnie obowiązujące nie będą. Zatem Sąd Rozjemczy Ligi Narodów między państwami, do Ligi Narodów należącymi, a Rosją, może nosić tylko charakter "Sądu Rozjemczego", co wskazane jest w punkcie 3.paragrafu 4.

Zasłuszenie to jest konieczne.

W punkcie 5. dodane być winno: ad punkt 5.

"oraz zobowiązują się przerwać działania wojenne i zawrzeć pokój nie inaczej, jak po wzajemnym porozumieniu i za obopólną zgodą".

- - - - -

Powyższe zmiany należałoby wprowadzić do projektu konwencji.

Przed podpisaniem konwencji ostateczną redakcję przesłać na rozpatrzenie do Naczelnego Dowództwa.

Pełnomocnictwo na podpisanie konwencji przesłane zostanie po rozpatrzeniu powyższej przez Naczelne Dowództwo.

Za zgodność:

Szef Sztabu Generalnego
R O Z W A D O W S K I m.p.
Generał - porucznik.

Za zgodność odpisu:

Rudolf Slawinski

